

ADVIES VOOR RICHTLIJNEN VOOR DE
INHOUD VAN HET MILIEU-EFFECTRAPPORT
GOLFBAAN "DE WITDONK" TE MEIJEL/ROGGEI

191-51
23 januari 1989

CIP-GEGEVENS KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK, DEN HAAG

Advies

Advies voor richtlijnen voor de inhoud van het milieu-effectrapport Golfbaan "De Witdonk" te Meijl/Roggel / [Commissie voor de Milieu-effectrapportage]. - Utrecht : Commissie voor de milieu-effectrapportage

ISBN 90-5237-032-X

SISO 614.62 UDC

[504.064.2:[725.826:796.352]](492*5768+492*6088)

Trefw.: milieu-effectrapportage ; Meijel / milieu-effectrapportage ; Roggel / "Witdonk, De" (golfbaan) ; Meijel/Roggel

commissie voor de milieu-effectrapportage

College van Burgemeester en
Wethouders van de gemeente Meijel
Postbus 4
5768 ZG Meijel

uw kenmerk

JH/PS

onderwerp

Advies voor richtlijnen
MER golfbaan "De Witdonk"

uw brief

16 november 1988

ons kenmerk

U80-89/K1/mh/191-50

utrecht,

23 januari 1989

Met bovengenoemde brief verzocht U de Commissie voor de milieu-effectrapportage advies uit te brengen over de richtlijnen voor de inhoud van het op te stellen milieu-effectrapport (MER) inzake de voorgenomen aanleg van een golfbaan op de locatie "De Witdonk" op het grondgebied van Uw gemeente en de gemeente Roggel.

Overeenkomstig artikel 41 n, eerste lid van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne (Wabm) bied ik U hierbij het advies aan van de Commissie voor de milieu-effectrapportage. Voor de inhoud van het advies verwijs ik korthedshalve naar de samenvatting, waarin de belangrijkste punten uit het advies zijn bijeengebracht.

Daarnaast vraag ik Uw aandacht voor het volgende:

1. De aanleg van de golfbaan vindt plaats op een terrein met een belangrijke actuele en potentiële natuur- en landschapswaarde. Bovendien vormt het gebied een integrerend onderdeel van een in ecologisch opzicht samenhangende zone tussen het Maasdal en de natuurgebieden in het Peelgebied.

Met een zorgvuldige en doordachte inrichting en beheer van het golfterrein kan worden getracht de waarden van het terrein te handhaven of zo mogelijk te versterken.

De inrichtingsvariant zoals deze is gepresenteerd in de startnotitie gaat voorbij aan de waarden van natuur en landschap. Zoals de Commissie in het onderhavige advies aangeeft, zijn er varianten denkbaar met minder ruimtebeslag, waarbij de meest waardevolle delen van het terrein kunnen worden ontzien. In het kader van de door de Wabm verplichte opname van het meest milieuvriendelijke alternatief in het MER, adviseert de Commissie uitwerking daarvan.

2. Uit het recent verschenen behoefteramingenrapport van de Nederlandse Golf-federatie blijkt, dat niet zozeer de omvang van het aanbod als wel de ruimtelijke spreiding van de initiatieven in de toekomst exploitatieproblemen voor diverse golfvoorzieningen zullen kunnen opleveren. De Commissie beveelt dan ook aan om bij de beschouwing van het doel van de voorgenomen activiteit aandacht te besteden aan deze problematiek in relatie tot de voorgenomen activiteit.

De Commissie hoopt met dit advies een constructieve bijdrage te hebben geleverd aan de totstandkoming van de richtlijnen voor het MER.
Zij zal gaarne vernemen op welke wijze U gebruik heeft gemaakt van haar aanbevelingen.

Ir. K.H. Veldhuis,
Voorzitter van de werkgroep
m.e.r. Golfbaan "De Witdonk"

ADVIES VOOR RICHTLIJNEN
VOOR DE INHOUD VAN HET MILIEU-EFFECTRAPPORT
GOLFBAAN "DE WITDONK" TE MEIJEL/ROGGEL

Advies op grond van artikel 41 n, eerste lid, van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne (Regelen met betrekking tot milieu-effectrapportage) inzake de richtlijnen voor de inhoud van het milieu-effectrapport voor het voornemen tot het vaststellen van een bestemmingsplan voor de aanleg van een 18-holes golfbaan en bijbehorende voorzieningen in het gebied "De Witdonk" gelegen in de gemeenten Meijel en Roggel.

Uitgebracht aan het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Meijel door de Commissie voor de milieu-effectrapportage, namens deze,

de werkgroep m.e.r. Golfbaan "De Witdonk" te Meijel/Roggel,

de secretaris,

drs. R.L.J.M. Klerks,

de voorzitter,

ir. K.H. Veldhuis

Utrecht, 23 januari 1989

INHOUDSOPGAVE

		<u>pagina</u>
1.	INLEIDING	1
2.	SAMENVATTING VAN HET ADVIES	3
3.	PRESENTATIE VAN HET MER	6
4.	PROBLEEMSTELLING EN DOEL	7
5.	DE VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN DE REDELIJKERWIJS IN BESCHOUWING TE NEMEN ALTERNATIEVEN	8
	5.1 De voorgenomen activiteit	8
	5.2 Referentie	9
	5.3 Alternatieven	9
	5.4 Het alternatief waarbij de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu worden toegepast	11
6.	TE NEMEN EN EERDER GENOMEN BESLUITEN	12
7.	BESTAANDE TOESTAND VAN HET MILIEU EN DE TE VERWACHTEN ONTWIKKELINGEN VAN DAT MILIEU	14
8.	BESCHRIJVING VAN DE GEVOLGEN VOOR HET MILIEU	16
	8.1 Algemeen	16
	8.2 Effecten op geomorfologische gesteldheid en bodemgesteldheid	16
	8.3 Effecten op (geo)hydrologische gesteldheid (grond- en oppervlaktewater)	17
	8.4 Effecten op flora, vegetatie en fauna	17
	8.5 Landschap	18
	8.6 Effecten met betrekking tot belevingsaspecten	18
	8.7 Overige effecten	18
9.	VERGELIJKING VAN DE ONDER HOOFDSTUK 7 AANGEDUIDE TE VERWACHTEN ONTWIKKELINGEN VAN HET MILIEU MET DE BESCHREVEN GEVOLGEN VOOR HET MILIEU VAN ELK VAN DE IN BESCHOUWING GENOMEN ALTERNATIEVEN	19
10.	OVERZICHT VAN DE LEEMTEN IN KENNIS EN INFORMATIE	19
11.	EVALUATIE ACHTERAF	20
12.	SAMENVATTING VAN HET MER	20

BIJLAGEN

1. Brief van de de gemeente Meijel van 16 november 1988 (kenm. JH/PS) aan de Commissie voor de milieu-effectrapportage, met verzoek om advies.
2. Tekst van de openbare bekendmaking van de aanvang van de m.e.r.-procedure.
3. Samenstelling van de werkgroep van de Commissie voor de milieu-effectrapportage.
4. Lijst van inspraakreacties.

1. INLEIDING

Per brief van 16 november 1988 (bijlage 1) hebben Burgemeester en Wethouders van Meijel, de Commissie voor de milieu-effectrapportage uitgenodigd advies uit te brengen over de richtlijnen voor de inhoud van het milieu-effectrapport (MER) inzake de voorgenomen aanleg van een 18-holes golfbaan op de locatie "De Witdonk" op het grondgebied van de gemeenten Meijel en Roggel.

Aanleiding tot dit verzoek was de mededeling op 8 november 1988 van de heer A.I.J. Aukes te Eindhoven, dat hij voornemens is een verzoek in te dienen tot het nemen van een besluit bij de voorbereiding waarvan een MER dient te worden gemaakt.

Dat besluit heeft betrekking op het vaststellen van een gewijzigd bestemmingsplan, waardoor het mogelijk zal worden een golfbaan aan te leggen op de locatie "De Witdonk". De mededeling van de initiatiefnemer was vergezeld van een beschrijving van de voorgenomen activiteit (de zgn. startnotitie).

Met de openbare bekendmaking op 23 november 1988 (bijlage 2) is de procedure voor milieu-effectrapportage (m.e.r.) formeel van start gegaan.

Voorafgaand aan deze procedure is door de initiatiefnemer een verzoek tot ontheffing van de m.e.r.-plicht ingediend^[1]. De Commissie voor de milieu-effectrapportage heeft hierover op 23 september 1988 advies uitgebracht aan de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM) en de Minister van Landbouw en Visserij (L & V). Per brief van 12 oktober 1988 heeft de Minister van VROM, mede namens zijn ambtgenoot van L & V bekend gemaakt de gevraagde ontheffing niet te verlenen.

Het milieu-effectrapport zal dienen ter onderbouwing van de besluitvorming omtrent de te wijzigen bestemmingsplannen. Het doel van het advies van de Commissie voor de milieu-effectrapportage is de milieu-aspecten van de voorgenomen aanleg van de golfbaan af te bakenen en de gewenste inhoud van het MER aan te geven.

Het advies is opgesteld door een werkgroep uit de Commissie voor de milieu-effectrapportage. De samenstelling van deze werkgroep is gegeven in bijlage 3 van dit advies.

De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de milieu-effectrapportage en wordt daarom verder in dit advies "de Commissie" genoemd. Vertegenwoordigers van de Commissie, het bevoegd gezag en de initiatiefnemer wisselden op 19 januari 1989 van gedachten naar aanleiding van een concept-advies.

---

1 Op grond van artikel 41e, eerste lid onder a. van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne (Wabm).

In de volgende hoofdstukken worden de belangrijkste vragen en aandachtspunten genoemd waarop het MER volgens de Commissie ten behoeve van de besluitvorming antwoord zal moeten geven dan wel zal moeten ingaan. Hierbij zijn de inhoudseisen voor een MER volgens artikel 41 j van de Wabm gevolgd.

Bij de opstelling van het advies zijn de binnengekomen inspraakreacties mede in beschouwing genomen (zie bijlage 4).

2. SAMENVATTING VAN HET ADVIES

De initiatiefnemer heeft het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeenten Meijel en Roggel medewerking gevraagd bij de aanleg van een golfbaan op de locatie "De Witdonk" op het grondgebied van de gemeenten Meijel en Roggel. Deze gemeenten zullen hiertoe het bestemmingsplan moeten herzien.

Het milieu-effectrapport (MER) zal dienen ter onderbouwing van de besluitvorming omtrent de opnieuw vast te stellen bestemmingsplannen.

Het doel van het onderhavige advies van de Commissie voor de milieu-effectrapportage is de milieu-aspecten van de voorgenomen activiteit en mogelijke alternatieven af te bakenen en de gewenste inhoud van het MER aan te geven. De belangrijkste onderdelen van dit advies zijn hierna samengevat in de vorm van een aantal punten waaraan het milieu-effectrapport ten behoeve van de besluitvorming aandacht zal moeten geven.

Presentatie van het MER (hoofdstuk 3)

De milieugevolgen van de voorgenomen activiteit en de alternatieven zullen overzichtelijk moeten worden gepresenteerd. Achtergrondgegevens kunnen in bijlagen worden opgenomen.

Probleemstelling en doel (hoofdstuk 4)

- Aangegeven moet worden welke ontwikkelingen de initiatiefnemer tot de huidige plannen hebben gebracht.
- Bij de formulering van het doel van de voorgenomen activiteit moet de behoeftenraming voor de golfsport in de betreffende regio aan de orde komen.

De voorgenomen activiteit en de alternatieven (hoofdstuk 5)

Bij de beschrijving van de voorgenomen activiteit en de redelijkerwijs in beschouwing te nemen alternatieven moet aandacht worden besteed aan:

- De beoogde locatie, de voorgenomen inrichting; de werken en werkzaamheden in de bouw- en aanlegfase alsook de fasering van die werken, de bijstellingsmogelijkheden die open worden gehouden, het gebruik en beheer in de exploitatiefase, de mogelijkheden voor recreatief medegebruik en de wijze van behandeling van onvoorziene milieu-effecten (paragraaf 5.1).
- De beschrijving van de ontwikkelingen met betrekking tot inrichting, gebruik en beheer van het gebied, indien de voorgenomen activiteit niet zou plaatsvinden: de referentie of ook wel het "nul-alternatief" (paragraaf 5.2.).
- De motivatie van de keuze en de beschrijving van de redelijkerwijs in beschouwing te nemen alternatieven, die door een wisselende combinatie van onderstaande aspecten tot stand kunnen komen (paragraaf 5.3);
  - Locatie-aspecten: de exacte begrenzing van het complex en de ligging en inpassing in het beschikbare terrein.
  - Inrichtingsaspecten: cultuurtechnische maatregelen, bebouwing en vormgeving, begeleidende aan te leggen groenvoorzieningen, zonering naar de intensiteit van het grondgebruik.

- Gebruiks- en beheersaspecten: het al dan niet organiseren van grote evenementen, gebruik en beheer van groenvoorzieningen, waterpartijen.
- Het alternatief waarbij de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu worden toegepast. Dit betreft een combinatie van de locatie-, inrichtings-, beheers- en gebruiksvarianten, waarbij
  - a. bestaande waarden van natuur en landschap zoveel mogelijk worden ontzien o.a. door zoveel als mogelijk het golfterrein op landbouwgronden te realiseren;
  - b. bodem, oppervlaktewater en grondwater zo min mogelijk worden aangetast;
  - c. compenserende maatregelen worden getroffen, voorzover schade aan natuur en landschap onvermijdelijk is;
  - d. nieuwe mogelijkheden voor natuurontwikkeling en landschapsbouw worden aangegrepen (paragraaf 5.4).

Te nemen en eerder genomen besluiten (hoofdstuk 6)

Te nemen en eerder genomen overheidsbesluiten welke randvoorwaarden stellen of beperkingen opleggen aan het betreffende besluit waarvoor het MER wordt opgesteld, moeten worden vermeld.

Het bestaande milieu (hoofdstuk 7)

De bestaande toestand van het milieu en de te verwachten ontwikkelingen van dat milieu van het studiegebied moeten worden beschreven op basis van:

- a. abiotische kenmerken zoals de geohydrologische en geomorfologische gesteldheid, de bodemgesteldheid en de oppervlaktewaterkwaliteit;
- b. biotische kenmerken, flora, fauna, ontwikkelingspotenties van de vegetatie in relatie met abiotische factoren;
- c. huidig bodemgebruik;
- d. landschap: visueel ruimtelijke en cultuurhistorische kenmerken;
- e. autonome ontwikkelingen: bosbouw, recreatie, mestwetgeving.

Beschrijving van de gevolgen voor het milieu (hoofdstuk 8)

Bij de beschrijving van de gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en de alternatieven zijn van belang:

- effecten op de geomorfologische gesteldheid en bodemgesteldheid (paragraaf 8.2);
- effecten op de (geo)hydrologische gesteldheid (grond- en oppervlaktewater (paragraaf 8.3);
- effecten op de flora, vegetatie en fauna (paragraaf 8.4);
- effecten op het landschap (paragraaf 8.5);
- effecten met betrekking tot beleevingsaspecten (paragraaf 8.6).

Ook consequenties voor agrarische activiteiten en de daarmee samenhangende milieu-effecten, alsmede effecten van activiteiten die ontstaan als gevolg van de voorgenomen activiteit en veranderingen in recreatieve druk, behoren bij de effectbeschrijving te worden betrokken (paragraaf 8.7).

Vergelijking van de beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en de in beschouwing genomen alternatieven (hoofdstuk 9)

De gevolgen voor het milieu van de verschillende alternatieven en de voorgenomen activiteit moeten met elkaar en met de autonome ontwikkeling van het milieu worden vergeleken. De normen en streefwaarden van het milieubeleid alsook de kaders van de ruimtelijke ordening moeten bij deze vergelijking worden betrokken.

Een overzicht van leemten in kennis en informatie (hoofdstuk 10)

In hoeverre onzekerheden en onnauwkeurigheden in voorspellingsmethoden, gebruikte gegevens en te verwachten milieugevolgen zijn blijven bestaan moet worden aangegeven.

De betekenis van de leemten in kennis en informatie voor de besluitvorming dient eveneens te worden vermeld.

Evaluatie achteraf (hoofdstuk 11)

Het MER zal een aanduiding kunnen bevatten van het evaluatieprogramma dat zal worden opgesteld.

Een samenvatting van het MER (hoofdstuk 12)

De hoofdpunten uit het MER zullen in de samenvatting moeten worden gepresenteerd.

3. PRESENTATIE VAN HET MER

De rol van milieu-effectrapportage (m.e.r.) in de besluitvorming over een voorgenomen activiteit maakt het noodzakelijk dat het Milieu-effectrapport (MER) toegankelijk en begrijpelijk is voor een breed samengesteld gezelschap van betrokkenen: besluitvormende organen, adviserende deskundigen en derden die via de daarvoor bestaande procedures hun invloed willen doen gelden. Elk van deze doelgroepen moet uit het MER de relevante informatie kunnen afleiden, en wel zodanig dat men deze informatie ook kan hanteren en desgewenst verifiëren. Dit stelt hoge eisen aan de presentatie van het MER. In verband hiermee beveelt de Commissie het volgende aan:

- De milieugevolgen van de voorgenomen activiteit en de alternatieven zullen overzichtelijk gepresenteerd en voor alle betrokken partijen toegankelijk moeten zijn. In het MER dient te worden ingegaan op de bij derden levende vragen omtrent het project, zoals die in het kader van de inspraak naar aanleiding van de Startnotitie naar voren zijn gekomen. Te sterke vereenvoudigingen enerzijds en slechts voor ingewijden toegankelijke vaktaal anderzijds behoren te worden vermeden. Belangrijke keuzen, gemaakt tijdens de opstelling van het MER, dienen duidelijk naar voren te komen. Indien bij de opstelling van het MER is afgeweken van de richtlijnen, dient dit duidelijk en gemotiveerd te worden aangegeven.
- Het is wenselijk het MER beknopt van opzet te houden en het te voorzien van een goed op de inhoud afgestemde samenvatting. Van belang zijnde leemten in kennis dienen ook in de samenvatting te worden weergegeven.
- Het verdient aanbeveling om de achtergrondgegevens die de conclusies, voorspellingen en keuzes onderbouwen niet in het MER zelf te vermelden, maar zulke informatie in bijlagen op te nemen.
- Achtergrondgegevens die noch in het MER zelf, noch in bijlagen worden opgenomen, dienen wel beschikbaar te zijn voor geïnteresseerden. In het MER en in eventuele bijlagen dient ernaar te worden verwezen.
- Een verklarende begrippenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst zijn in verband met de leesbaarheid van belang.
- Het MER dient bij voorkeur te worden opgebouwd volgens de volgorde zoals aangegeven in artikel 41j, lid 1 van de Wabm.

4. PROBLEEMSTELLING EN DOEL

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd"* (art 41 j, lid 1, sub a van de Wabm).

Het MER dient een overzicht te bevatten van de ontwikkelingen die de initiatiefnemer tot de huidige plannen hebben gebracht. De ontwikkelingen op de markt, waarop de initiatiefnemer wil gaan opereren en het maatschappelijk belang van de aanleg van de golfbaan in relatie tot de reeds bestaande banen dient te worden besproken. Aangegeven moet worden van welke behoefte-raming en geografische herkomst wordt uitgegaan. Hierbij moet rekening worden gehouden met de bereidheid om een grote afstand af te leggen voor het beoefenen van golf-sport. Voor de onderbouwing van deze informatie kan goed gebruik worden gemaakt van de recent verschenen studie naar het aanbod van en de behoefte naar golfvoorzieningen in Nederland[2]. Tevens dient in het MER een motivering van de locatiekeuze te worden gegeven.

De formulering van het doel van het project is bepalend voor het kader waarbinnen alternatieven (redelijkerwijs in beschouwing te nemen middelen om het doel te bereiken) dienen te worden beschreven. Een duidelijke en operationele omschrijving van het doel is dan ook noodzakelijk. Hierbij dient tevens te worden aangegeven welk type baan de initiatiefnemer wil realiseren (openbare baan of verenigingsbaan).

---

2 "Behoeftte-onderzoek golfsport Nederland", een studie in opdracht van de Nederlandse Golf-federatie, 1988.

5. DE VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN DE REDELIJKERWIJS IN BESCHOUWING TE NEMEN ALTERNATIEVEN

Het MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de voorgenomen activiteit en van de wijze waarop zij zal worden uitgevoerd, alsmede van de alternatieven daarvoor, die redelijkerwijs in beschouwing dienen te worden genomen"* (art. 41 j, lid 1, sub b van de Wabm).

In het MER moeten de voorgenomen activiteit en de redelijkerwijs in beschouwing te nemen alternatieven worden beschreven en uitgewerkt, voor zover deze relevant zijn voor de besluitvorming. De voorgenomen activiteit is de keuze van de initiatiefnemer uit (elementen van) de verschillende alternatieven. Plannen waarbij het doel dat met de voorgenomen activiteit wordt nagestreefd onvoldoende kan worden bereikt, worden niet als in beschouwing te nemen alternatieven aangemerkt.

5.1 De voorgenomen activiteit

De beschrijving van de voorgenomen activiteit zal betrekking moeten hebben op:

- de beoogde locatie: de ligging ten opzichte van bossen, wegen, bewoningskernen, agrarische bedrijven, natuurgebied en recreatiegebied;
- de voorgenomen inrichting: de plaats, omvang en vormgeving van de te realiseren voorzieningen; dit betreft zowel voorzieningen voor de specifieke functie van de afzonderlijke onderdelen (b.v. golfterrein, bebouwing, hekwerken, wegen, ontsluiting van het terrein, verlichting, verkeerstechnische voorzieningen) alsook geleidende, accentuerende, verfraaiende of camouflerende voorzieningen (b.v. grasvelden, groenstroken); andere inrichtingsmaatregelen, te treffen in het kader van "compensatie" van te verliezen natuurwaarden (natuurtechnische milieubouw, natuurontwikkeling) en met het oog op de bescherming van het milieu; cultuurtechnische maatregelen ten behoeve van de waterhuishouding en bodem;
- de werken en werkzaamheden in de bouw- en aanlegfase en de fasering volgens welke deze werkzaamheden zullen worden uitgevoerd: grondverzet, ingrepen in de waterhuishouding, te gebruiken machines en installaties, bouwverkeer, duur en periode van de werkzaamheden, volgorde;
- de bijstellingsmogelijkheden die men voor de realisering van de verschillende fasen open wil houden: de mogelijke aard en omvang daarvan alsook de procedure volgens welke tot bijstelling zal kunnen worden besloten;
- het gebruik en beheer in de exploitatiefase: aard van de exploitatieopzet (openbaar, commercieel, besloten), gemiddelde en piek-bezoekersaantallen, bezettingsgraad, circulatiefactor, gebruiksintensiteit van restaurant en clubgebouw, piekintensiteiten van automobielen, omvang en beheer van afvalstromen;
- het beheer van de groenvoorzieningen: maaibeheer, bemesting, beregening, gebruik bestrijdingsmiddelen e.d.;

- de wijze van behandeling van onvoorziene milieu-effecten en calamiteiten: de te volgen procedures en de eventueel te treffen voorzieningen. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan de mogelijkheid dat de milieu-effecten van het voorziene gebruik van de baan in ernstige mate nadeliger blijken te zijn dan was voorspeld. Daarnaast kunnen zich tijdens de exploitatie onvoorziene ontwikkelingen (bijvoorbeeld een veel grotere toeloop dan was verwacht) of voor het milieu relevante calamiteiten voordoen, die het milieu beïnvloeden of maatregelen ter bescherming van het golfterrein nodig maken die invloed hebben op het milieu.

Dit alles voorzover het van belang kan zijn voor de beschrijving en beoordeling van de milieu-effecten in het kader van de aan de orde zijnde besluitvorming en voorzover er reeds in dit stadium van de planvorming inzicht in kan worden gegeven.

5.2. Referentie

Ter vergelijking dient te worden beschreven wat er zou gebeuren als de voorgenomen activiteit niet zou plaatsvinden en de huidige bestemming van de verschillende onderdelen van het gebied in wezen niet zou veranderen. De dan voorkomende situatie ten aanzien van inrichting, gebruik en beheer, ook wel aangeduid als "nul-alternatief", dient als referentie in de studie te worden opgenomen. Te denken valt aan ontwikkelingen op het gebied van de bosbouw en de mestwetgeving.

Het nulalternatief is weliswaar geen alternatief in de betekenis van een effectief middel om het gestelde doel te bereiken, maar kan, mede tegen de achtergrond van hetgeen in het MER naar voren zal komen over de milieu-implicaties van de voorgenomen activiteit en van de alternatieven, wel degelijk een rol spelen bij de besluitvorming.

5.3. Alternatieven

De keuze van de redelijkerwijs in beschouwing te nemen alternatieven en varianten moet in het MER zorgvuldig worden gemotiveerd. De alternatieven zullen wat betreft diepgang en detaillering vergelijkbaar moeten zijn. In het MER moet worden aangegeven hoe en in welke mate het gestelde doel van het voornemen kan worden bereikt met behulp van elk van de beschouwde alternatieven. De onder 5.1 genoemde onderdelen dienen per alternatief aan de orde te komen op de daar aangegeven wijze. De alternatieven kunnen naar verschillende aspecten worden uitgewerkt: locatie-, inrichtings- en gebruiks- en beheersaspecten. Het is niet de bedoeling voor al deze aspecten aparte alternatieven te ontwikkelen. De te presenteren alternatieven kunnen echter worden samengesteld door de verschillende varianten per aspect met elkaar te combineren.

Locatie-aspecten:

Alternatieve locaties hebben een beperkte betekenis bij de besluitvorming over de wijziging van het bestemmingsplan dat voorziet in de aanleg van een golfbaan. In dit verband wil de Commissie echter wijzen op

de locatiekeuze. Voor de besluitvorming over de voorgenomen activiteit is het goed een beschrijving te geven van criteria die daarbij een rol hebben gespeeld.

Relevante alternatieven kunnen binnen de locatie worden gezocht en kunnen betrekking hebben op de exacte begrenzing van het golfcomplex als geheel, het ruimtebeslag en op de ligging en inpassing van bepaalde onderdelen. Het locatie-alternatief, waarbij de golfbaan zoveel mogelijk op de landbouwgronden van de locatie wordt aangelegd en tevens zo min mogelijk bos wordt gekapt, verdient, naar de mening van de Commissie, een nadere studie.

Naast de in de startnotitie gepresenteerde inrichtingsschets is volgens de Commissie een ontwerp mogelijk met minder ruimtebeslag. Hierbij zou vooral het natte zuidelijke deel van het terrein, met kwelzones, kunnen worden ontzien.

Inrichtingsaspecten:

Onderdelen van het project kunnen, ook als de locatie ervan vaststaat, op uiteenlopende manieren worden gerealiseerd. Daarbij valt te denken aan varianten op het inrichtingsplan wat betreft:

- cultuurtechnische maatregelen ten behoeve van wegen, ontsluiting van het terrein, waterhuishouding en golftechnische voorzieningen;
- het bebouwde en onbebouwde oppervlak binnen het complex; materiaalkeuze en vormgeving van gebouwen en bouwwerken; hoogteligging en uitvoering van het terrein; padenstelsels; parkeerfaciliteiten;
- de begeleidende groenvoorzieningen zoals: omvang, inrichting en uitvoering van bosschages, singels, waterpartijen en grasvelden (open/-gesloten, geaccidenteerd/vlak, de hoeveelheid te kappen bos, al of niet ingrijpen in bestaand reliëf, al of niet uitgaan van bestaande landschapsstructuur, accentuerend of camouflerend);
- het aanbrengen van zoneringsvarianten naar intensiteit van het terreingebruik. Inrichtingsvarianten, bijvoorbeeld met een zo compact mogelijke opzet, een minimum aan ruimtebeslag en een concentratie van de intensief te gebruiken voorzieningen (clubgebouwen, drivingrange, parkeerplaatsen) bij de huidige ontsluitingswegen, zouden als alternatief kunnen worden opgenomen.

Gebruiks- en beheersaspecten

Heeft de inrichting eenmaal plaatsgevonden, dan kan het gebruik en beheer in sommige gevallen nog op verschillende, met het oog op de besluitvorming relevante, manieren worden geregeld. Gedacht kan worden aan:

- het al dan niet organiseren van grote evenementen (open golfwedstrijden);
- gebruik en beheer van groenvoorzieningen: mechanische of chemische onkruidbestrijding, mate en wijze van bemesting, mate waarin en wijze waarop wordt gemaaid, gekapt en beplant, beregend, bestrijdingsmethoden van ongedierte en schimmels. Dit alles uitgesplitst naar de verschillende onderdelen (greens, tees, fairways etc.);
- beheer van eventueel aan te leggen waterpartijen, welke al of niet als waterhazard dienst doen. In dit verband wijst de Commissie op een beheerstechnische variant, waarbij geen afwatering op de vijvers plaatsvindt.

5.4. Het alternatief waarbij de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu worden toegepast

Het zogeheten meest-milieuvriendelijke alternatief dient volgens art. 41j, lid 3 van de Wabm in ieder MER te worden beschreven. Het betreft hier in wezen een combinatie van die (reeds behandelde) locatie-, inrichtings-, beheers- en gebruiksvarianten die, binnen de randvoorwaarde dat het doel van het project wordt gerealiseerd, aan de volgende uitgangspunten voldoet:

- bestaande waarden van natuur en landschap worden zoveel mogelijk ontzien, handhaving/versterking van de ecologische infrastructuur (zie ook par.5.3 locatie-aspecten);
- bodem, oppervlakte- en grondwater worden zo min mogelijk aangetast en/of belast met verontreinigende stoffen;
- voorzover schade aan natuur en landschap onvermijdelijk is worden elders extra voorzieningen aangebracht voor de verhoging van natuurwaarden in het gebied;
- nieuwe mogelijkheden voor natuurontwikkeling en landschapsbouw worden zoveel mogelijk aangegrepen.

Daarnaast dient in dit verband op de variant te worden gewezen waarbij de golfbaan zoveel mogelijk op landbouwgrond wordt gerealiseerd, door de landbouwgronden aan weerszijden van de oprijlaan bij de inrichting te betrekken. Volgens mededelingen van de initiatiefnemer is het momenteel niet mogelijk deze gronden te verwerven. Er zou echter een variant met een gefaseerde aanleg kunnen worden uitgewerkt, waarbij in eerste instantie een baan met minder dan 18 holes wordt gerealiseerd.

Wat betreft de inrichting en het beheer bestaat er een veelheid van mogelijkheden om de kwaliteit van het milieu zoveel mogelijk te ontzien c.q. te bevorderen.

6. TE NEMEN EN EERDER GENOMEN BESLUITEN

Het MER bevat ten minste: *"een aanduiding van de besluiten bij de voorbereiding waarvan het milieu-effectrapport wordt gemaakt en een overzicht van de eerder genomen besluiten van overheidsorganen, die betrekking hebben op de voorgenomen activiteit en de beschreven alternatieven"* (art. 41 j, lid 1, sub c van de Wabm).

In het MER wordt vermeld ten behoeve van welk besluit het MER is opgesteld en door wie of welke overheidsinstanties dit besluit zal worden genomen. In dit verband zal moeten worden aangegeven welke mate van detail bij het op te stellen bestemmingsplan zal worden gehanteerd: zullen er stringente bestemmingsplanvoorschriften of ruime uitvoeringsbevoegdheden voor het College van Burgemeester en Wethouders in worden aangegeven?

Tevens wordt beschreven volgens welke procedure het besluit zal worden voorbereid en genomen en welke adviesorganen en -instanties daarbij formeel en informeel betrokken zijn. Voorts dient te worden vermeld welke ter zake doende overheidsbesluiten reeds zijn genomen en welke openbaar gemaakte beleidsvoornemens beperkingen kunnen opleggen of randvoorwaarden stellen aan het betreffende besluit waarvoor het MER wordt opgesteld, dit onder vermelding van de status van deze besluiten. Tenslotte dient te worden aangegeven welke in verband met het project en de milieu-effecten daarvan relevante besluiten in een later stadium nog zullen (moeten) worden genomen.

Om te kunnen bepalen welke randvoorwaarden of beleidsindicaties gelden voor de vaststelling van het bestemmingsplan dient in het MER aandacht te worden besteed aan tenminste de volgende beleidsvoornemens en -documenten:

- Structuurschema Natuur- en Landschapsbehoud;
- Structuurschema Openluchtrecreatie;
- Nota Landelijke Gebieden;
- Concept Natuur Beleidsplan;
- Meerjarenplan Bosbouw;
- Streekplan Midden en Noord-Limburg;
- Toeristisch-recreatief ontwikkelingsplan (TROP) Maasvallei Noord-Limburg;
- Bestemmingsplannen buitengebied van de gemeente Meijel en de gemeente Roggel;
- Behoeftte-onderzoek Golfsport Nederland;
- de provinciale nota "Afwegingskader voor golfsportprojecten in Limburg", maart 1988;

Met het oog op de besluiten die in verband met het project in een later stadium zullen worden genomen zijn vooral vergunningenprocedures van belang, in het bijzonder op grond van:

- Wet Ruimtelijke Ordening;
- Ontgrondingenwet;
- Boswet;

- Mestwetgeving;
- Wet Verontreiniging Oppervlaktewateren;
- Hinderwet;
- Natuurschoonwet.

7. BESTAANDE TOESTAND VAN HET MILIEU EN DE TE VERWACHTEN ONTWIKKELINGEN VAN DAT MILIEU

Het MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de bestaande toestand van het milieu, voor zover de voorgenomen activiteit of de beschreven alternatieven daarvoor gevolgen kunnen hebben, alsmede van de te verwachten ontwikkeling van dat milieu, indien die activiteit noch de alternatieven worden ondernomen"* (art. 41 j, lid 1, sub d van de Wabm).

De bestaande toestand van het milieu dient te worden beschreven voorzover van belang voor de voorspelling van de gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en alternatieven.

Voor de beoordeling van de gevolgen van de activiteiten is ook een beschrijving van de te verwachten autonome ontwikkeling van het milieu, indien de activiteit niet zal worden ondernomen (zie ook 5.2), van belang. Onzekerheden bij deze beschrijving dienen duidelijk te worden aangegeven. Het verdient aanbeveling om de beschrijving op te bouwen aan de hand van een aantal indicatoren voor milieu-omstandigheden en de veranderingen daarin. Aan de hand daarvan kan de toekomstige ontwikkeling van het milieu systematisch worden gevolgd. Hierbij valt met name te denken aan de samenstelling van levensgemeenschappen met speciale aandacht voor indicatorsoorten, alsook de kwalitatieve en kwantitatieve aspecten van het grond- en oppervlaktewater.

In het algemeen kan worden gesteld dat de omvang van het studiegebied wordt bepaald door de redelijkerwijs te verwachten reikwijdte van de effecten. Per milieu-aspect (water, mate van verstoring etc.) kan de omvang van het beïnvloedingsgebied verschillen en (deels) buiten de golfbaanlocatie liggen. In dit verband dient tevens een beschrijving te worden gegeven van de ecologische infrastructuur waarvan het gebied een onderdeel vormt.

De Commissie vraagt in het MER voor de volgende aspecten van het studiegebied de aandacht:

a. Abiotische kenmerken

- geomorfologische gesteldheid, bodemgesteldheid;
- geohydrologische gesteldheid, met name aandacht voor de kwelzones (wijnstgronden), grondwatertrappen, grondwaterkwaliteit in relatie tot huidig landgebruik en tot de natuurlijke grondwatersamenstelling, grondwaterstromingspatronen met name van het ondiepe grondwater, zowel in horizontale als in verticale zin;
- oppervlaktewaterhuishouding; afvoercharacteristiek van de beek, oppervlaktewaterkwaliteit, (ook die van de aanwezige poel);
- ontwikkelingspotenties: de gesteldheid van het milieu als uitgangspunt voor mogelijke vergroting van de natuurlijke rijkdom (macro- en microgradiënten in bodem en grondwater, landschapsoecologische samenhangen).

b. Biotische kenmerken

- flora: vegetatietypen, indicatorsoorten voor specifieke milieucon-

ditie, met name in relatie tot de grondwaterhuishouding (ondiepe-diepe kwel), bijzondere soorten, uit oogpunt van o.a. zeldzaamheid;

- fauna:
  - * soorten: voor gewervelden ook incidentele waarnemingen, dassenburchten en fourageergebieden van de das; voor ongewervelden alleen bijzondere soorten;
  - * indicatorsoorten voor milieuecondities en levensgemeenschappen;
  - * functies van het gebied, (fourageer-, rust-, broed-, doortrek-en/of overwinteringsgebied);
- ontwikkelingspotenties: de gesteldheid van de vegetatie in relatie tot het milieu en de mogelijke vergroting van de natuurlijke rijkdom.

De biotische kenmerken moeten worden gerelateerd aan abiotische kenmerken en antropogene factoren, zoals het huidige en toekomstige bemestingsniveau en het beheer.

c. Huidig bodemgebruik

Een beschrijving van de functies die het studiegebied op het moment vervult ten aanzien van natuurbehoud, bosbouw, landbouw, recreatie, verkeer, wonen:

- verwijzing naar een beheersplan, bedrijfsplan;
- huidig landbouwkundig gebruik met verdeling van gebruiksvorm (in ha of %), gebruik van bestrijdingsmiddelen, bemesting.

d. Landschap

Een beschrijving van visueel-ruimtelijke en cultuurhistorische kenmerken, relaties daartussen, dynamiek in de tijd.

e. Autonome ontwikkeling

Voor de beoordeling van de gevolgen van de realisering van het complex volgens de verschillende uit te werken alternatieven is niet alleen de nu bestaande toestand van het milieu van belang, maar vooral ook de te verwachten (autonome) ontwikkeling van dat milieu, indien de activiteit niet zou worden ondernomen (zie ook 5.2.). Te denken valt hierbij aan ontwikkelingen in de bosbouw, de recreatie en op het gebied van mestwetgeving.

Het is van belang het kaartmateriaal bij de beschrijving van de bestaande toestand van het milieu te presenteren op een, afhankelijk van het te beschouwen aspect, voldoende gedetailleerde schaal.

De aanwezigheid van gevoelige en kwetsbare objecten (zoals natuurgebieden, drinkwatervoorzieningen e.d.) in het studiegebied verdienen bij bovenstaande beschouwing bijzondere aandacht.

8. BESCHRIJVING VAN DE GEVOLGEN VOOR HET MILIEU

Het MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de gevolgen voor het milieu, die de voorgenomen activiteit, onderscheidenlijk de beschreven alternatieven kunnen hebben, alsmede een motivering van de wijze waarop deze gevolgen zijn bepaald en beschreven"* (art. 41 j, lid 1, sub e van de Wabm).

8.1 Algemeen

De milieugevolgen zullen per alternatief verschillen. Zowel positieve als negatieve gevolgen voor het milieu dienen in het MER te worden aangegeven.

De te verwachten effecten dienen steeds te worden gerelateerd aan de bestaande toestand en de te verwachten ontwikkeling van het milieu.

In het MER zal moeten worden aangegeven welke methoden en modellen zijn gehanteerd bij het maken van voorspellingen en welke mate van betrouwbaarheid aan deze methoden kan worden toegekend. In dit verband wijst de Commissie op de reeks Voorspellingsmethoden m.e.r. die in opdracht van de Ministeries van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer en van Landbouw en Visserij is samengesteld.

In de beschrijving van effecten in het MER dient naar het oordeel van de Commissie de meeste nadruk te liggen op onomkeerbare effecten voor met name het landschap in het studiegebied (zowel de actuele waarden als de ontwikkelingsmogelijkheden), alsook voor flora en fauna. Deze effecten dienen adequaat en, indien de effecten van de alternatieven van elkaar verschillen, per alternatief te worden beschreven. Tevens dient te worden ingegaan op beheersmaatregelen om deze effecten te verminderen.

De gevolgen voor het milieu zullen bij voorkeur - en indien mogelijk - in absolute zin moeten worden beschreven. Dit geldt met name voor die milieu-aspecten, die met prioriteit moeten worden behandeld. Dit is mede van belang voor een zo kwantitatief mogelijke vergelijking van de alternatieven (par. 9).

8.2 Effecten op de geomorfologische gesteldheid en bodemgesteldheid

De beschrijving van de effecten in het studiegebied als gevolg van:

- veranderingen in de geomorfologische gesteldheid, door bijv. het opwerpen van heuvels, egaliseren, afvlakken of het aanbrengen van taluds, het aanbrengen van gebiedsvreemde materialen;
- veranderingen in bodemlagen en bodemopbouw (bijvoorbeeld ten gevolgen van grondverzet) welke kunnen leiden tot veranderingen in de waterhuishouding;
- veranderingen in samenstelling van de bodem, als gevolg van toe/afnemende mineralisatie, bemesting, het gebruik van bestrijdingsmiddelen.

8.3 Effecten op de (geo)hydrologische gesteldheid (grond- en oppervlaktewater)

- veranderingen in het hydrologisch systeem, zowel wat betreft kwaliteit als kwantiteit (afvoercharacteristiek van de beek), als gevolg van cultuurtechnische maatregelen t.b.v. aanleg en beheer waaronder drainage;
- veranderingen in aanwezige gradiëntsituaties, zoals de overgang droog-nat, kalkarm-kalkrijk, voedselarm-voedselrijk.

8.4 Effecten op flora, vegetatie en fauna

De beïnvloeding van actuele en potentiële biotische waarden kan op verschillende wijzen gebeuren:

- door direct ruimtebeslag van de aan te leggen voorzieningen ten koste van bestaande waarden, zoals de omvorming van bestaande vegetatie in soortenarme graslanden en veranderingen in populatieomvang door kap, aanplant etc.;
- door veranderingen in het hydrologisch systeem, de (geo)morfologische gesteldheid en bodemopbouw, (veranderingen in de hoogteligging van delen van het terrein, toename van de hoeveelheid open water); deze veranderingen kunnen zich ook elders doen gelden (kwelgebieden); te denken valt aan effecten van verbetering van de ontwatering, door drainage, extra bemaling of definitieve grondwaterverlaging (mineralisatie); effecten van beregening, kwaliteit, kwantiteit en herkomst van beregeningswater;
- door veranderingen in stofconcentraties als gevolg van bemesting en gebruik van bestrijdingsmiddelen (welke via bodem, drainage e.d. in het grond- en oppervlaktewater terecht kunnen komen);
- door veranderingen van het micro-klimaat, onder meer door het verwijderen van houtopstanden en beïnvloeding van de waterhuishouding;
- door veranderingen in de mate van betreding in het gehele studiegebied (beschadiging van de beplanting, verontreiniging door achtergelaten afval etc.);
- door het aantrekken en aanbrengen van bepaalde plant- en diersoorten (cultuurvolgers), die via concurrentie en predatie meer kwetsbare soorten zouden kunnen verdringen;
- door veranderingen in het beheer van deze soorten (b.v. effecten van bestrijdingsmiddelen en bemesting op kwetsbare flora en fauna);
- door veranderingen in de rust (geluidniveau, recreatiedruk) in het gehele studiegebied;
- door veranderingen van ecologisch-infrastructuur: barrière-vorming (isolatie) enerzijds en anderzijds het tot stand brengen van refugia en barrièreverminderende voorzieningen;
- door het creëren van uitgangssituaties voor natuurontwikkeling, waardoor bijvoorbeeld herintroductie van voor het gebied karakteristieke diersoorten en vegetaties kan plaatsvinden.

Voor zover van toepassing dienen van deze veranderingen de effecten op de flora, vegetatie en fauna te worden aangegeven.

8.5 Landschap

De realisering van de plannen betekent een zekere verandering van de bestaande geomorfologische, cultuurhistorische en visuele structuur. De aard van die verandering wordt niet alleen bepaald door de voorzieningen zelf, maar ook door de uitgangspunten voor de vormgeving ervan: is er sprake van camoufleren, van herkenbaar maken of zelfs van accentueren? Wordt uitgegaan van karakteristieke eigenschappen of wordt, al dan niet met gebruikmaking van elementen van het bestaande landschap, een nieuw landschap gecreëerd?

Ook kan het landschap worden beïnvloed, als een verhoogd verkeersaanbod op wegen in de omgeving zou nopen tot aanpassing van die wegen.

De effecten van dergelijke veranderingen op het landschap moeten worden beschreven.

8.6 Effecten met betrekking tot belevingsaspecten

De belevingsaspecten hangen samen met de aard van de activiteiten in het landelijke gebied, de aanwezigheid en herkenbaarheid van specifieke elementen en voorzieningen alsmede met de visueel-ruimtelijke kenmerken zoals de geleiding en de schaal van het landschap. Ten aanzien van de gebouwde elementen moet worden aangegeven in hoeverre de vormgeving en het materiaalgebruik aansluiten bij de kenmerken van de bestaande streekeigen architectuur van het gebied in het algemeen. Evenzeer zal voor de beplantingselementen moeten worden aangegeven in hoeverre gebruik wordt gemaakt van soorten die van nature in het gebied voorkomen.

De veranderingen in de ruimtelijke structuur dienen op het kaartmateriaal concreet te worden aangegeven. Van belang is hierbij de afwisseling van open ruimten, de begrenzing door massa-elementen (bossen, houtwallen), de maten en de lengte-breedteverhouding van de open ruimten.

8.7 Overige effecten

Tot deze categorie behoren de effecten als gevolg van eventuele veranderingen in de recreatieve druk op en nabij recreatieve voorzieningen elders (afname door concurrentie dan wel toename door overloop- en uitstralingseffecten) en veranderingen in de verkeerskundige situatie. In hoeverre de voorgenomen activiteit van invloed zal zijn op de agrarische bedrijven en de daarmee samenhangende milieu-effecten in en rond de locatie behoort ook aan bod te komen. Ook de eventuele effecten van activiteiten van particuliere ondernemers die optreden als gevolg van de voorgenomen activiteit in de periferie van het terrein en effecten van maatregelen ter bescherming van derden dienen daarbij aan bod te komen.

Er moet aandacht worden besteed aan eventuele synergistische en cumulatieve effecten, zoals bijvoorbeeld in de waterhuishouding: de combinatie van opstuwen, draineren en bemesten.

